Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 7 mars 1929 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i villkoren för understöd från Vadstena krigsmanshuskassa.

I en inom andra kammaren av herr *Bäcklund* jämte sju av kammarens övriga ledamöter väckt motion nr 255, vilken hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har hemställts, att riksdagen måtte besluta om avlåtande av skrivelse till Kungl Maj:t med hemställan om utredning angående vissa i motionen under punkterna 1—5 angivna frågor rörande understödstagare från Vadstena krigsmanshuskassa.

Till stöd för yrkandet hava motionärerna, efter erinran om nu gällande bestämmelser beträffande underhåll från berörda kassa, anfört följande: *Motionen.*

»I en till Konungen insänd den 18 december 1928 dagtecknad skrivelse har arméförvaltningens civila departement framlagt förslag till ändrade bestämmelser rörande utbetalningen av dessa understöd till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, och innehåller denna skrivelse också förslag till ändring i nu gällande bestämmelser rörande rätt för underhållstagare, som äro fyllda 67 år, att uppbära den ytterligare förhöjning i gratialen, som ovan nämnts.

Enligt vad vi under hand erfarit, lär detta förslag icke hinna att föreläggas 1929 års riksdag, och synes oss därför lämpligt, att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om fullständig utredning av frågan om de indelta soldaternas nu utgående underhåll, helst som det av arméförvaltningens civila departement enligt ovannämnda förslag innebär utredning av vissa med dessa underhåll sammanhängande frågor, men likväl icke utreder frågan i dess helhet.

Dessa indelta understödstagare hava ju genom vid flera tillfällen till Konungen ingivna skrifter hemställt om förbättring av underhållsvillkoren i vissa delar, och hava även vissa militära myndigheter givit uttryck åt, att villkoren äro i behov av åtminstone delvisa förbättringar. Åtskilliga ledamöter av riksdagen torde också hava blivit uppvaktade i saken.

En dylik utredning synes böra avse att undersöka, huruvida

1) de nu utgående underhållen — inberäknat dyrtidstillägget om 150 kronor för år, som nu utgår — kan anses vara tillräckligt för dessa pensionärers försörjning,

2) begravningshjälpen om 30 kronor kan anses stå i lämpligt förhållande till nuvarande penningvärde,

3) den för åtnjutande av underhåll stadgade levnads- och tjänsteåldern kan anses till sin längd m. m. lämpligt bestämd,

4) grunderna för utbetalande av ovannämnda korprals- och vicekorpralstillägg kunna anses vara gent emot vissa indelta soldater rättvist bestämda, och

5) efterlevande maka efter underhållstagare bör komma i åtnjutande av änkepension.

Vad först underhållsbeloppens storlek beträffar, så måste sägas, att de för åtminstone dem, vilka ännu icke uppnått 60 års ålder, äro otillräckliga, ty soldater, vilka erhållit avsked före denna ålder, hava i regel måst lämna tjänsten på grund av sjukdom och givetvis hava de då också mindre möjligheter att försörja sig på arbete i det civila livet. Det får vid bedömande av deras försörjningsmöjligheter icke förglömmas, att de vid avskedet ur tjänsten måst frånträda sina soldattorp, därest de icke haft möjlighet att inköpa detsamma, och för dylika inköp har staten hittills lämnat mycket ringa hjälp. I första hand bör därför utredas, om icke skäl föreligga att något öka dessas underhåll, men också beträffande de äldre underhållstagarna bör utredas lämpligheten av en eventuell förhöjning av beloppen. Under förutsättning, att dessa allt framgent komma i åtnjutande av nu utgående dyrtidstillägg om 150 kronor för år och vid 67 års ålder ytterligare 50 kronors förhöjning i gratialen för år — och däri synes oss ingen ändring böra ifrågakomma — äro deras försörjningsmöjligheter dock större än deras, som ej fyllt 60 år.

Begravningshjälpen, som nu utgår med endast 30 kronor, synes oss alltför ringa, och tillåta vi oss erinra om att de den 13 augusti 1917 tillkallade sakkunnige i sitt den 17 februari 1919 avgivna utlåtande föreslogo, att såsom begravningshjälp efter underhållstagare i Vadstena krigsmanshuskassa skulle utgå ett belopp av 100 kronor.

Rätt till underhåll inträder jämlikt nu gällande bestämmelser efter fulla 20 tjänsteår och 50 levnadsår. Man har emellertid därvid icke tagit någon som helst hänsyn till den effektiva tjänstgöring, som vederbörande har fullgjort under sin tjänstetid, och sålunda äger en, som ännu ej fyllt 50 år och räknar mindre än 20 tjänsteår, icke uppbära samma underhåll som den, vilken uppfyllt dessa krav, oaktat den förre kanske varit inbeordrad till flera års ständig tjänstgöring eller under de första åren efter 1901 års härordnings genomförande togs i anspråk under »rekrytmötena» såsom instruktör. Han har alltså *i verkligheten* tjänat kronan längre tid än den, som efter 20 års tjänstetid och fulla 50 levnadsår erhåller avsked och tillerkännes underhåll efter att endast hava fullgjort honom årligen åliggande minsta tjänstgöring. En utredning synes böra göras beträffande möjligheterna att medgiva dem av de indelta pensionärerna underhåll efter vanliga grunder, vilka utan att ha fulla 20 tjänsteår och 50 levnadsår meddelats avsked, helst som dylika indelta i regel tvingats att taga avsked på grund av sjukdom, som gjort dem odugliga till fortsatt krigsjänst. För personalen själv lära de nuvarande bestämmelserna om viss tjänste- och levnadsålder för vanligt underhålls erhållande alltid synts dem såsom orättvisa, då de fullgjort effektiv tjänst av så väsentligt olika längd, utan att någon hänsyn tages härtill. Man kan t. ex. möjligen tänka sig, att det förefinnes behov av någon tilläggsbestämmelse, vari stadgas, att indelt manskap, som före uppnådda 20 tjänsteår och 50 levnadsår på grund av sjukdom meddelas avsked, skall äga uppbära underhåll till samma belopp som dem med fulla 20 tjänsteår och 50 levnadsår, därest de under sin tjänstetid fullgjort effektiv tjänstgöring av minst så lång sammanlagd varaktighet, som mosvarar den tid, vilken en soldat minst haft att fullgöra under en tjänstetid av 20 år.

Vad angår de nu utgående korprals- och vicekorpralstilläggen, så bör utredas, huruvida icke möjligen dessa böra utgå efter graden och icke efter i indelta armén innehavd beställning. Vid tiden för indelningsverkets upp-

hörande hade flera indelta soldater avlagt de för befordran till underbefäls beställning erforderliga examina, men kunde de på grund av avskrivningen av indelningsverket icke befordras till beställningen utan blott erhålla graden. De blevo därigenom lidande på den då nya härordningens genomförande, men de ha likväl i många fall måst tjänstgöra som underbefäl under övergångsåren efter 1901 och jämväl senare hava de i många fall tagits i anspråk för sådan tjänstgöring, som i vanliga fall brukar bestridas av fast anställt underbefäl. Då de sålunda fått tjänstgöra i lika ansvarsfulla befattningar som sina äldre kamrater, kan det ifrågasättas, om de icke också borde bliva berättigade erhålla samma tillägg som dessa.

Vad slutligen beträffar eventuell rätt för efterlevande maka att åtminstone delvis uppbära underhållstagare tillkommande underhåll, så bedja vi få hänvisa till, att också denna fråga varit föremål för utredning av genom den 18 februari och 21 juni 1921 tillkallade särskilda sakkunniga, och att dessa i ett den 15 december samma år avgivet utlåtande förordat sådan änkepensionering att utgå efter vissa i deras nämnda utlåtande närmare angivna grunder.

Frågans tidigare behandling.

Frågan om ändrade bestämmelser rörande understöd åt avskedat indelt manskap har under de senaste årtiondena upprepade gånger varit föremål för riksdagens prövning. I detta avseende tillåter sig utskottet att, såvitt angår arméns manskap, erinra om följande.

Bestämmelser före år 1915.

För erhållande av gratial från Vadstena krigsmanshuskassa erfordrades före år 1910 — frånsett manskap, som avgått på grund av i tjänsten ådragen skada — en tjänstetid av minst 25 år. Genom kungörelse den 6 augusti 1909 förordnades emellertid, att avsked finge meddelas indelt manskap efter uppnådda 20 tjänstår med rätt att anmälas till underhåll på exspektans, så snart den avskedade uppnått 50 års ålder.

Underhållen utgingo med olika belopp för fyra olika klasser, i vilka underhållstagarna voro indelade. Det allmännast förekommande beloppet utgick enligt tredje klassen med 36 kronor bland annat till indelt manskap, som erhållit avsked med fulla tjänstår efter ingången av år 1901 och till indelt manskap, som efter den 1 januari 1910 avskedats med rätt att anmälas till underhåll på exspektans. Till alla underhållstagare, som uppnått 50 års ålder, utgick vidare från och med år 1910 ett särskilt tillägg av 25 kronor årligen, varigenom totala förmånen för underhållstagarna i tredje klassen utgjorde 61 kronor. F. d. korpraler och vice korpraler, vilka i sådan egenskap berömligt tjänstgjort minst två år före avskedet, åtnjöto härutöver tillägg med respektive 24 och 12 kronor. Såsom begravningshjälp efter avliden underhållstagare utgick ett belopp av 4 kronor 50 öre.

Kostnaderna för ifrågavarande underhåll bestredos huvudsakligen från avkastningen av Vadstena krigsmanshuskassas kapitalbehållning, vilken vid ingången av år 1914 uppgick till omkring 4 325 000 kronor, samt av vissa under riksstatens dåvarande tionde huvudtitel uppförda anslag.

1914 års senare riksdag.

Vid 1914 års senare riksdag framlades, efter förutgången sakkunnigutredning, förslag om vissa förbättringar i underhållen åt indelt manskap

vid armén. Det förslag, som av Kungl. Maj:t förelades riksdagen (proposition nr 188) och som — frånsett vissa mindre betydande jämkningar — lades till grund för riksdagens beslut i ämnet, avvägdes i fråga om underhållsbeloppens storlek med utgångspunkt från ett av vederbörande departementschef gjort principuttalande angående karaktären av underhållen från krigsmanshuskassan.

I berörda uttalande framhöll departementschefen, i anslutning till vad statskontoret i avgivet utlåtande anfört, att underhållet mera vore att anse såsom ett tillskott till livsuppehället än såsom en vanlig tjänstepension. Anledningen härtill vore, yttrade departementschefen, klar: den tjänstgöring, de indelta soldaterna fullgjort, hade i allmänhet ej upptagit dem större del av året, än att de kunnat ägna sig åt annan verksamhet, och de kunde därför näppeligen på grund av sin tjänstgöring anses förtjänta av verklig pension, tillräcklig för deras uppehälle vid avgången ur tjänsten. Härtill komme, att flertalet av underhållstagarna uppburit den huvudsakliga ersättningen för sin tjänstgöring icke av staten utan av vederbörande rust- och rotehållare och att deras anställning i statens tjänst i huvudsak vilat på ett avtal mellan dem samt rust- och rotehållarna. Vid underhållsbeloppens bestämmande borde därför avgörande hänsyn tagas till det föreliggande behovet av tillskott till levnadskostnadernas bestridande.

1914 års senare riksdags beslut i ämnet innebar sådan förhöjning i gratialen, att underhåll skulle utgå med följande årliga belopp, nämligen

till den, som fyllt 60 levnadsår — såväl dåvarande som blivande underhållstagare — med 100 kronor;

till den, som vore född år 1848, med 110 kronor;

till den, som vore född år 1847, med 125 kronor; samt

till den, som vore född tidigare än år 1847, med 200 kronor.

Korpraler och vice korpraler skulle såsom förut erhålla årliga tillägg av 24, respektive 12 kronor.

Tillika medgavs, att såsom begravningshjälp efter avliden underhållstagare finge utgå ett belopp av 30 kronor.

Samtidigt med beslut om dessa förhöjningar vidtogs ändring i lagstiftningen om allmän pensionsförsäkring av den innebörd, att underhållstagare icke skulle på grund av innehavande gratial drabbas av i nämnda lag föreskrivna avdrag å understöd eller pensionstillägg. Underhållsbeloppen för underhållstagare, födda år 1848 eller tidigare, avvägdes med hänsyn tagen till pensionsförsäkringslagens övergångsbestämmelser på sådant sätt, att underhållet skulle tillsammans med oavkortat pensionstillägg eller understöd enligt pensionsförsäkringslagen för underhållstagare i alla ifrågavarande åldersklasser uppgå till minst 200 kronor.

Den i och för sig icke synnerligen betydande förhöjning av underhållsbeloppen, som sålunda av 1914 års senare riksdag beslöts, beräknades draga en kostnad av 6 307 000 kronor, varav ett konstant årligt anslag å 354 000

kronor skulle utgå under 14 år, varefter anslaget skulle successivt minskas. Tillika skulle krigsmanshuskassans kapitalbehållning under en tid av 15 år helt konsumeras.

Vid 1919 års lagtima riksdag fattades beslut om vissa ytterligare förändringar beträffande ifrågavarande underhåll. Nämnda beslut innebar för arméns vidkommande, 1919 års lagtima riksdag.

att indelt manskap med minst 20 tjänstår, som avskedats *före* den 1 januari 1910 och som styrkte sig vara i behövande omständigheter, finge från och med den 1 januari 1919 komma i åtnjutande av gratial från Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som gällde beträffande sådant manskap, som avskedats efter nämnda tidpunkt,

att gratial från Vadstena krigsmanshuskassa finge från och med den 1 januari 1919 utgå med 200 kronor för varje underhållstagare vid fyllda 67 år, samt

att från Vadstena krigsmanshuskassa enligt gällande bestämmelser utgående korprals- och vicekorpralstillägg skulle från och med den 1 januari 1919 höjas till 60, respektive 30 kronor för år räknat.

Riksdagens beslut överensstämde med av Kungl. Maj:t framlagt förslag (proposition nr 204), vilket i sin tur grundades på ett av särskilda sakkunniga framlagt förslag. I ett avseende avvek Kungl. Maj:ts framställning emellertid från de sakkunnigas förslag; dessa hade nämligen föreslagit en höjning av begravningshjälpen efter avliden underhållstagare till 100 kronor, men detta förslag följdes icke av Kungl. Maj:t. Till stöd för denna ståndpunkt anförde föredragande departementschefen huvudsakligen, att av samma skäl som de till ifrågavarande manskap utgående underhållen endast vore att anse såsom ett bidrag till dess livsuppehälle, av samma skäl borde jämväl begravningshjälpen betraktas blott såsom ett bidrag för täckande av förekommande begravningskostnader.

Kostnaderna för de år 1919 beslutade förändringarna beräknades för arméns vidkommande för det första året uppgå till 344 200 kronor samt skulle därefter successivt stegras upp till ett för år 1930 beräknat belopp av 584 200 kronor för att därefter långsamt sjunka, så att beloppet år 1955 skulle utgöra 113 000 kronor och år 1982 alldeles upphöra.

Det må i detta sammanhang omnämnas, att enligt de sakkunnigas beräkningar kostnaderna för höjningen av begravningshjälpen för arméns vidkommande skulle under de första 15 åren uppgå till mellan 30 000 och 40 000 kronor årligen för att därefter successivt avtaga.

För bestridande av de utav 1919 års beslut föranledda ökade kostnaderna uppfördes i riksstaten under tionde huvudtiteln ett nytt ordinarie förslagsanslag under benämningen »ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap».

Dyrtids- och pensionstillägg.

Efter år 1919 har någon förändring av underhållsbeloppet till det indelta manskapet icke ägt rum. Däremot hava medgivits särskilda förmåner i form av dyrtidstillägg och pensionstillägg. *Dyrtidstillägg* har utgått från och med år 1919 och utgjorde till en början 175 kronor årligen till en var underhållstagare, som uppnått 60 levnadsår. Beloppet har från och med år 1922 varit fastställt till 150 kronor årligen. *Pensionstillägg* har utgått från och med ingången av budgetåret 1924/1925 med 50 kronor årligen till en var underhållstagare, som uppnått 67 levnadsår och som styrker sig vara i behövande omständigheter.

Här må slutligen omnämnas, att i stort sett samma förmåner, som enligt vad i det föregående omnämnts tillkomma Vadstena krigsmanshuskassas underhållstagare, i form av pensioner från flottans pensionskassa med därå belöpande tilläggsbelopp utgå till avskedade båtsmän (marinsoldater).

Kostnaderna för ifrågavarande underhåll, respektive pensioner samt tilläggsförmåner bestridas för närvarande — i den mån de ej utgå av sådana Vadstena krigsmanshusfonds inkomster, som ej utgöras av statsanslag — från följande under elfte huvudtiteln uppförda anslag, vilka för nästkommande budgetår beräknats till nedan angivna belopp:

	Kronor.
Vadstena krigsmanshuskassa, ordinarie bestämt anslag	137 640
Förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, ordinarie bestämt anslag	500 000
Ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, ordinarie förslagsanslag	515 000
Pensionering av flottans gemenskap, ordinarie förslagsanslag	310 000
Pensionstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, extra förslagsanslag	280 000
Dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, extra förslagsanslag	1 150 000
Summa kronor	2 892 640

Vissa efter år 1919 motionsvis framställda förslag.

Inom riksdagen hava efter år 1919 vid några tillfällen motionsvis framställts förslag om ytterligare förbättring av underhållen för indelt manskap. Sålunda väcktes vid *1920 års riksdag* inom andra kammaren en motion (nr 171), vari hemställdes bland annat, *att* till alla indelta och före detta indelta soldater i riket, som varit anställda minst 15 år, pension måtte utgå med 365 kronor om året efter fyllda 50 år, och med 50 procent förhöjning efter fyllda 60 år; *att* korpraler och vice korpraler i regementet samt soldater, som genomgått korpralskolan och tjänstgjort som instruktörer vid be-

väringsrekrytskolorna, måtte tillerkännas pension lika med korpraler och vice korpraler vid regementet; *samt att* lämplig pension måtte tillerkännas änka och minderårigt barn efter avlidet indelt manskap.

Motionen innehöll icke några uppgifter å kostnaden för de föreslagna höjningarna. En genom bankoutskottets försorg av sakkunnig person i grova drag utförd överslagsräkning gav emellertid vid handen, att ett bifall till förslaget i motionens första punkt skulle medföra en kostnadsökning, uppgående för de närmaste åren efter förslagets genomförande till mer än $3^1/_2$ miljoner kronor årligen. Under hänvisning till detta förhållande och då frågan så nyligen som år 1919 varit föremål för riksdagens prövning, fann sig utskottet böra avstyrka bifall till motionen. Riksdagen fattade beslut i överensstämmelse med utskottets hemställan.

Vid *1921 års riksdag* väcktes motion (II: 197), vari hemställdes, att riksdagen måtte besluta en höjning av underhållsbeloppen åt avskedat indelt manskap vid armén och marinen till 183 kronor årligen under åldern 50—60 år, 300 kronor årligen under åldern 60—70 år samt 500 kronor årligen efter fyllda 70 år.

Ej heller denna motion innehöll uppgifter rörande kostnaderna för de föreslagna förhöjningarna i gratialen. Emellertid utvisade en genom bankoutskottets försorg införskaffad överslagsräkning, att ett bifall till förslaget skulle medföra en kostnadsökning, som för vart och ett av de närmaste åren efter förslagets genomförande skulle för arméns vidkommande överstiga 2 miljoner kronor. Under hänvisning härtill blev förslaget av bankoutskottet avstyrkt samt av riksdagen avslaget.

Även vid *1922 års riksdag* väcktes motion (II: 135) om förhöjning av underhållen till indelt manskap. Detta förslag gick ut på, att underhållsbeloppen skulle bestämmas att årligen utgå efter fyllda 50 levnadsår till menig soldat med 300 kronor, till menig soldat, som erhållit befordran i regementet, med 350 kronor och till korpral eller vicekorpral vid regementet 400 kronor årligen samt att efter fyllda 60 år en förhöjning med 50 % av underhållsbeloppen skulle äga rum. Förslaget innebar därjämte dels att understöd till änka efter avliden underhållstagare skulle utgå med 50 % av mannens underhållsbelopp, dels ock att begravningshjälp för avliden underhållstagare skulle beviljas med belopp av 75 kronor.

Även sistnämnda förslag blev med hänsyn till de väsentliga kostnadsökningar, som detsamma väntades medföra, av bankoutskottet avstyrkt samt av riksdagen avslaget.

Förslag rörande änkepensioner.

I detta sammanhang torde böra omnämnas, att frågan om beviljande av understöd åt änkor efter avlidet indelt manskap vid armén och marinen varit föremål för utredning av särskilda enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande utav chefen för försvarsdepartementet den 18 februari och den 21 juni 1921 tillkallade sakkunniga, vilka den 15 december samma år avgåvo förslag i

ämnet. Nämnda förslag gick ut på, bland annat, att änka efter den, som uppburit underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa eller pension från flottans pensionskassa antingen på grund av fulltjänt tid eller i anledning av i tjänsten ådragen skada efter en tjänstetid av minst 15 år, skulle, därest hon styrkte sig vara i behövande omständigheter, tillerkännas understöd av statsmedel med 50 kronor årligen efter uppnådda 60 levnadsår. För bestridande av kostnaderna för ifrågavarande understöd föreslogo de sakkunniga uppförande i riksstaten av ett förslagsanslag, vilket beräknades under en tid av 7 à 8 år uppgå till ett belopp av 175 000 kronor årligen för att därefter successivt minskas.

Enligt vad utskottet inhämtat, är ifrågavarande sakkunnigbetänkande alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Arméförvaltningens skrivelse den 18 december 1928.

Såsom i motionen omnämnes, har arméförvaltningens civila departement i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 december 1928 gjort framställning rörande vissa ändrade bestämmelser angående utbetalning av understöd till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare. Ifrågavarande förslag går väsentligen ut på sådan omläggning av nuvarande bestämmelser, att underhållen jämte därå belöpande tilläggsförmåner skulle för ernående av arbetsbesparing och större enhetlighet kunna bestridas från en och samma utgiftstitel i stället för, såsom nu sker, från ett flertal olika riksstatsanslag. För att möjliggöra en sådan av praktiska skäl motiverad omläggning hava föreslagits jämväl sådana jämkningar i de nu gällande reglerna i övrigt, att *dels* den för pensionstillägg stadgade förutsättningen, att vederbörande styrker sig vara i behövande omständigheter, skulle bortfalla, *dels ock* dyrtids- och pensionstilläggen skulle inräknas i själva underhållsbeloppen.

Enligt vad utskottet inhämtat, är civila departementets ifrågavarande framställning för närvarande för utlåtanden remitterad till vissa andra myndigheter och har alltså ännu ej varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Utskottet.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår, hava statsmakterna vid bestämmandet av nu gällande underhållsbelopp till Vadstena krigsmanshuskassas underhållstagare utgått från den principiella ståndpunkten, att underhållen, med hänsyn till det indelta manskapets ställning och tjänstgöringsskyldighet, äro att anse mera såsom bidrag till livsuppehället än såsom tjänstepensioner i vanlig mening. Den uppfattning rörande underhållens karaktär, som sålunda legat till grund för underhållsbeloppens avpassande, synes utskottet alltjämt vara giltig.

Därest frågan om storleken av ifrågavarande ålderdomsunderstöd bedömes från den nu angivna synpunkten, måste enligt utskottets mening de år 1919 fastställda underhållsbeloppen med därå sedermera beviljade tilläggsförmåner — genom vilka totalbeloppen för underhållstagare, som uppnått 67 års ålder och som befinna sig i behövande omständigheter, uppbringats

beträffande meniga soldater till 400, beträffande vice korpraler till 430 och beträffande korpraler till 460 kronor årligen — anses vara i stort sett väl avvägda.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och i betraktande jämväl av de betydande kostnader för statsverket, som på grund av det stora antalet underhållstagare måste krävas även för en obetydlig förhöjning av underhållsförmånerna, har utskottet ansett sig icke kunna understödja ett förslag om sådan höjning. Ej heller finner sig utskottet kunna förorda vare sig beviljandet av understöd åt avliden underhållstagares efterlevande änka eller förhöjning av nu utgående begravningshjälp för sådan underhållstagare.

Däremot synes det måhända kunna ifrågasättas, huruvida nu gällande villkor för rätt till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa kunna anses vara i allo väl avvägda. Vad i motionen anförts till stöd för förslaget om rätt till underhåll för sådan indelt soldat, som visserligen ej innehar 20 tjänstår men som under anställningstiden fullgjort tjänstgöring mellan beväringsmötena i sådan omfattning, att han i verkligheten tjänat kronan mer än den minsta tjänstgöringstid, som i allmänhet erfordrats under den för underhållsrätt stadgade anställningsperioden, förefaller utskottet vara värt beaktande. I saknad av närmare utredning i ämnet anser sig utskottet likväl icke äga tillfälle att för egen del uttala någon mening beträffande möjligheten och lämpligheten av att genomföra ett förslag i sådan riktning. Frågan härom, liksom även frågan om eventuella andra jämkningar beträffande villkoren för rätt till underhåll, synes utskottet emellertid vara av beskaffenhet att kunna tagas under övervägande i samband med prövningen av förut omförmälda, av arméförvaltningens civila departement gjorda framställning om ändrade bestämmelser rörande utbetalning av underhåll till krigsmanshuskassans underhållstagare. Utskottet har ansett sig böra tillstyrka, att riksdagen må hos Kungl. Maj:t anhålla om dylikt övervägande.

I detta sammanhang finner sig utskottet böra framhålla, att därest med anledning av vad utskottet sålunda ifrågasatt ändringar i gällande bestämmelser beträffande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa anses böra genomföras, motsvarande ändringar beträffande pensionerna till avskedat indelt manskap vid flottan torde böra övervägas.

I vidare mån än vad här angivits har utskottet ansett sig icke kunna biträda de i motionen framförda förslagen.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 255, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte i samband med prövning av föreliggande förslag om ändrade bestämmelser rörande utbetalning av underhålls-

förmåner till Vadstena krigsmanshuskassas underhållstagare taga under övervägande frågan om eventuella jämkningar i nu gällande villkor för rätt till dylikt underhåll.

Stockholm den 7 mars 1929.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Gustafsson* i Stensholm, *Pettersson* i Olovstorp*, *Lindley, Lindgren, Abrahamsson** och *Berling**;

från andra kammaren: herrar *Winkler, Borggren, Henrikson, Bäcklund, Wikström, Svensson* i Betingetorp, *Höglund* i Göteborg och *Edberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Bäcklund* och *Höglund* i Göteborg, som anfört följande:

»Utskottet har endast i ringa mån tillmötesgått vad i förevarande motion påyrkats men däremot ställt sig direkt avvisande till en del av de förslag, i fråga om vilka i motionen begärts utredning. Bland annat har utskottet avstyrkt den ifrågasatta förhöjningen av utgående begravningshjälp efter avliden underhållstagare från Vadstena krigsmanshuskassa. Begravningshjälpen utgår nu med 30 kronor, men i utlåtandet omnämnda sakkunniga, vilka uppgjorde förslag till vissa vid 1919 års lagtima riksdag genomförda ändringar, hade, såsom av utskottet omnämnts, föreslagit begravningshjälpens höjande till 100 kronor.

Då vi i sakens nuvarande läge funnit lönlöst att yrka bifall till motionen, hava vi ansett oss allenast böra framställa erinran mot vissa delar av utskottets motivering, som hava avseende på begravningshjälpen.

Vi hava ansett, att utskottets å sid. 9 intagna motivering i nedan angivna delar bort hava följande lydelse:

'Med hänsyn till vad sålunda anförts — — — sådan höjning. Ej heller finner sig utskottet kunna förorda beviljandet av understöd åt avliden underhållstagares efterlevande änka.

Däremot synes det måhända kunna ifrågasättas, huruvida ej nu utgående begravningshjälp å 30 kronor efter avliden underhållstagare borde förhöjas ävensom huruvida nu gällande villkor för rätt till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa kunna anses i allo väl avvägda. Vad i motionen — — — dylikt övervägande.'»

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM 1929